

ພຣະຣາຊອານາຈັກລາວ
ກະຊວງສຶກສາທິການ

ໄວຍາກອນລາວ

ພາກທີໜຶ່ງ
ວ່າດ້ວຍ
ອັກຂຽວິທິ

ຮັບຮອງ ໂດຍ ຣາຊບັນດິຕສະພາ
ປະກາດໃຊ້ ໂດຍ ດໍາຣັດຮັຖມົນຕີ ເລກທີ ໑໔໗/ສສ
ລົງວັນທີ ໑໕/໒/໗໒ (໒໕໑໔)

ປັບປຸງແລະຈັດພິມໃໝ່
ໂດຍ
ສົມສັກ ວົງວານິດ

ຄຳນຳ (ເດີມ)

ຄົນຊາດດຽວກັນ ທີ່ໂຮມກັນຢູ່ໃນປະເທດໃດ ປະເທດ ນຶ່ງ ຕ້ອງມີພາສາເວົ້າ ແລະພາສາຂຽນ ໃຫ້ເຂົ້າໃຈກັນ ຈຶ່ງຈະ ນັບວ່າເປັນຄົນຊາດນັ້ນ ຫລືເປັນຜູ້ຮູ້ພາສາຂອງຊົນຊາດນັ້ນໄດ້.

ພາສາໃດພາສານຶ່ງ ກໍຕ້ອງມີ "ໄວຍາກອນ" ເພື່ອໃຫ້ ບຸກຄົນເວົ້າ ແລະຂຽນພາສານັ້ນ ຕາມກົດລະບຽບດຽວກັນ.

ໄວຍາກອນລາວ ແບ່ງເປັນ ໔ ພາກ ຄື:

ພາກທີ ໑) **ອັກຂຣະວິທີ** ແມ່ນ ກົດລະບຽບ ກ່ຽວກັບ ຕົວໜັງສື ເພື່ອຂຽນແລະອ່ານ ໃຫ້ຖືກຕ້ອງ ຕາມສຽງອັກຂຣະ (ອັກສອນ).

ພາກທີ ໒) **ວະຈີວິພາກ** ແມ່ນ ກົດລະບຽບ ການແບ່ງ ຄຳເວົ້າເປັນສ່ວນ ຄື ຄຳນາມ ຄຳກິຣິຍາ ຄຳວິເສດ... ດັ່ງນີ້ ເປັນຕົ້ນ.

ພາກທີ ໓) **ວາກຍະສັມພັນ** ແມ່ນ ກົດລະບຽບເອົາຄຳ ຕ່າງໆ ປະກອບເຂົ້າກັນເປັນປໂຍກ.

ພາກທີ ໔) **ສັນທະລັກສນະ** ແມ່ນ ກົດລະບຽບ ການແຕ່ງກາບ ກອນ ໂຄງ ສັນ.

ໄວຍາກອນ ແຕ່ລະພາກ ພຽງແຕ່ບັນຍັດກົດລະບຽບ
ສໍາລັບແຕ່ລະພາກທີ່ນັ້ນ ບໍ່ແມ່ນແບບຮຽນ ສໍາລັບນັກຮຽນ ຊື່ນ
ໃດຊື່ນນຶ່ງ.

ແມ່ນຄູ ຜູ້ຮູ້ແລະຊໍານານວິຊາສອນ ຈະຕ້ອງ ແຕ່ງບົດ
ສອນ ໃຫ້ເໝາະສົມກັບຄວາມຮູ້ຂອງນັກຮຽນແຕ່ລະຊັ້ນ ໂດຍ
ຢູ່ໃນຫລັກ ໄວຍາກອນ ດັ່ງກ່າວມາແລ້ວ.

ຜູ້ໃດຫາກປະດິດຄິດແຕ່ງ ແບບຮຽນອັນເໝາະສົມ ສໍາ
ລັບນັກຮຽນແຕ່ລະຊັ້ນ ໃນຂອບເຂດໄວຍາກອນແລ້ວ ກໍຈະ
ເປັນການດີ ສໍາລັບການສຶກສາ ແລະ **ຮາຊບັນດິຕສະພາ** ຂໍສົ່ງ
ເສີມ ແລະອະນຸໂມທະນານໍາດ້ວຍ.

ປຶ້ມເຫລົ່ານີ້ແມ່ນພາກທີໜຶ່ງ ຂອງໄວຍາກອນລາວ ຊຶ່ງ
ຮາຊບັນດິຕສະພາ ໄດ້ແຕ່ງຂຶ້ນຕາມຂອບເຂດ ພຣະຮາຊໂອງ
ການ ເລກທີ ໑໐ ລົງວັນທີ ໒໗ ມະກະຣາ ໑໙໔໙ ແລະ ປະ
ກາດໃຊ້ໂດຍ ດໍາຣັດ ຣັຖມົນຕີ ກະຊວງສຶກສາທິການ ເລກທີ
໑໔໗/ສສ ລົງວັນທີ ໑໕/໒/໗໒.

ຮາຊບັນດິຕສະພາ

ພ.ສ. ໒໕໑໔

ຄໍານໍາຂອງ ຜູ້ຈັດພິມໃໝ່

ພາສາໃດກໍຕາມ ຖ້າປາສຈາກ ຫລັກໄວຍາກອນ ຫລື ກົດລະບຽບຄວບຄຸມແລ້ວ ເອກລັກຂອງພາສານັ້ນ ກໍຈະຄ່ອຍໆ ເສື່ອມສລາຍໄປ ແລ້ວພາສາອື່ນ ກໍຈະເຂົ້າມາແຊກແຊງກົນກິນ ໃນທີ່ສຸດ.

ພາສາລາວ ເປັນພາສາທີ່ເກົ່າແກ່ພາສານຶ່ງໃນໂລກ ມີ ຄໍາເວົ້າທີ່ອຸດົມສົມບູນ ມີຫລັກໃນການ ປາກ-ເວົ້າ-ຂຽນ-ອ່ານ ທີ່ເລິກເຊິ່ງລະອຽດອ່ອນ, ມີ ໄວຍາກອນ ທີ່ຄົບຖ້ວນແລະຜ່ານ ການວິຈັຍຄົ້ນຄວ້າ ໂດຍນັກປຣາດຣາຊບັນດິດມາແລ້ວເປັນຢ່າງ ດີ, ສາມາດຂຽນຄໍາເວົ້າ ໃນພາສາລາວ ແລະຄໍາທີ່ມາຈາກພາສາ ອື່ນໆ ໄດ້ຢ່າງສອດຄ່ອງເໝາະສົມທີ່ສຸດ.

ເມື່ອປະເທດຊາດ ມີການປ່ຽນແປງການປົກຄອງ ໃນປີ ຄລກຸ໕ ການໃຊ້ພາສາລາວ ແລະຫລັກໄວຍາກອນ ກໍມີການ ຜັນປ່ຽນໄປນຳ. ຕົວອັກສອນບາງຕົວໄດ້ ຖືກດັດແປງ ແລະ ຕັດອອກ. ຕົວເລກລາວ ທີ່ເປັນເອກລັກສໍາຄັນສ່ວນນຶ່ງ ຂອງ ພາສາລາວ ຖືກປ່ອຍປະລະເລີຍ, ຫລັກການສະກົດຄໍາ ຖືກປ່ຽນ ໄປ ແບບທີ່ຫາຫລັກເກນແນ່ນອນໄດ້ຍາກ... ສົມທົບກັບ

ຄວາມບໍ່ທັນເປັນເອກພາບກັນ ໃນການຂຽນພາສາລາວ ໃນ
ເມື່ອກ່ອນແລ້ວ ຍິ່ງເຮັດໃຫ້ການໃຊ້ພາສາລາວ ໃນປັດຈຸບັນ
ພົບກັບຄວາມຫຍຸ້ງຍາກສັບສົນຫລາຍຂຶ້ນ. ຖ້າສະພາບການນີ້ ບໍ່
ຖືກເອົາໃຈໃສ່ໂດຍໄວ ອີກບໍ່ດົນ ພາສາຂອງພວກເຮົາ ກໍຈະ
ເສື່ອມສລາຍໄປຢ່າງແນ່ນອນ. ທຸກໆນີ້ ອິດທິພົນຄອບງ່າຂອງ
ພາສາຕ່າງຊາດ ກໍໄດ້ປາກົດໃຫ້ເຫັນແລ້ວຢ່າງແຈ່ມແຈ້ງ ໃນ
ຂອບເຂດທີ່ປະເທດ.

ໂດຍຫລົງເຫັນ ຄວາມສໍາຄັນຂອງພາສາຊາດ ຂ້າພະ
ເຈົ້າ ຈຶ່ງໄດ້ນຳເອົາປຶ້ມ **ອັກຄະວິທີ** ທີ່ເປັນຜົນງານ ອັນລ້ຳຄ່າ
ຂອງ **ຣາຊບັນດິຕສະພາລາວ** ເຫລັ້ມນີ້ ມາຈັດພິມໃໝ່ ເພື່ອ
ເປັນຫລັກໃນການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ ແລະພັບນາພາສາລາວ ໃຫ້
ຈເຣີນກ້າວໜ້າ ຢ່າງແທ້ຈິງ.

ການຈັດພິມຄັ້ງນີ້ ໄດ້ຮັກສາເນື້ອໃນເດີມ ໄວ້ທຸກຢ່າງ
ສິ່ງທີ່ປັບປຸງໃໝ່ ມີພຽງແຕ່ ຮູບນອກ ເພື່ອຄວາມແຈ່ມແຈ້ງ
ແລະຈົບງາມຂຶ້ນເທົ່ານັ້ນ ເຊັ່ນ: ການໃຊ້ຕົວອັກສອນລາວ ທີ່
ຂ້າພະເຈົ້າຜລິດອອກເອງ ການແຕ້ມເສັ້ນແລະຕາຕະລາງຕ່າງໆ
ຕື່ມ ຯລຯ. ສ່ວນ ປຶ້ມ **ໄວຍາກອນລາວ** ພາກທີ ໒, ໓ ແລະ

໔ ຄື: ວະຈິວິພາກ, ວາກຍະສັມພັນ ແລະ ສັນທະລັກສນະ ນັ້ນ ກໍພວມພິຈາຣະນາ ຈັດພິມຢູ່ ແລະຄາດວ່າຈະພິມເສັດແລ້ວ ໃນ ນັ້ນໆນີ້.

ຜູ້ຈັດພິມ ຍິນດີນ້ອມຮັບເອົາຄໍາຄິດຄໍາເຫັນ ໃນການຈັດ ພິມປຶ້ມຄັ້ງນີ້ ຈາກທຸກໆທ່ານ ເພື່ອຈະໄດ້ນໍາເອົາມາພິຈາຣະນາ ແກ້ໄຂໃຫ້ດີຂຶ້ນ ໃນການຈັດພິມຄັ້ງຕໍ່ໆໄປ. ພ້ອມນີ້ ກໍຂໍອບ ພຣະຄຸນ ພຣະອາຈານ ດຣ ສິງຫໍທອງ ບັນລືສັກດ໌ ທີ່ໄດ້ ໃຫ້ ປຶ້ມໄວຍາກອນສະບັບເດີມ ເພື່ອໃຊ້ເປັນບ່ອນອີງ ໃນການພິມ ປຶ້ມຄັ້ງນີ້ ເປັນຢ່າງສູງ.

ຂໍສະແດງຄວາມຮູ້ບຸນຄຸນແດ່ ຣາຊບັນດິຕສະພາລາວ ທີ່ ໄດ້ຝາກຜົນງານອັນລ້ຳຄ່າທາງດ້ານອັກສອນສາດ ໄວ້ໃຫ້ອະນຸ ຊົນລຸ້ນຫລັງ ໄດ້ສືບທອດເຈຕະນາອົມອັນສູງສົ່ງນີ້ ຕລອດໄປ.

ຫວັງເປັນຢ່າງຍິ່ງວ່າ ຄົງໄດ້ຮັບການສັນບສນຸນ ຈາກ ທ່ານທີ່ຮັກແລະເປັນຫ່ວງເປັນໃຍໃນພາສາລາວ ທຸກໆທ່ານ.

ດ້ວຍຄວາມຈິງໃຈແລະປາຖນາດີ

ສົມສັກ ວົງວານິດ

ແຊນດີເອໂກ, ວັນທີ ໑ ພຶສພາ ໑໙໙໖

ໄວຍາກອນລາວ

ພາກທີໜຶ່ງ

ອັກຂຽວິທີ

ອັກຂຽວິທີ ແມ່ນ ກົດລະບຽບ ບັນຍັດວິທີ ໃຊ້ "ອັກຂຽວ" (ຊຶ່ງແມ່ນຄຳປາລີ) ຫລື "ອັກສອນ" (ຊຶ່ງແມ່ນຄຳ ສັນສະກຣິດ) ຫລື "ຕົວໜັງສື" (ຊຶ່ງແມ່ນຄຳມູນ ຫລື ຄຳລາວເດີມ).

ອັກຂຽວ, ອັກສອນ, ຫລື ຕົວໜັງສື ແມ່ນ "ເຄື່ອງໝາຍສົມມຸດ" ເພື່ອໃຊ້ຂຽນ ພາສາເວົ້າ ຢ່າງໝົດບໍ່ເປັນ.

ໜັງສືລາວ ໃຊ້ຂຽນຄຳຂອງພາສາອື່ນ ທີ່ຖືກຮັບເອົາມາເປັນຄຳເວົ້າໃນພາສາລາວແລ້ວນັ້ນ ກໍໄດ້ຢ່າງບໍ່ຊັດຊ້ອງ.

ບົດທີໜຶ່ງ ອັກສອນ

ອັກສອນລາວມີ ໓ ໝວດ ຄື:

໑. ພຍັນຊນະ

໒. ສອະ

໓. ວັນນະຍຸດ

ໝາຍເຫດ:

ຖ້າກ່າວເຖິງ "ເຄື່ອງໝາຍສົມມຸດ" ທີ່ໃຊ້ຂຽນພາສາເວົ້າໃຫ້
ໄດ້ຄົບຖ້ວນແລ້ວ ກໍຕ້ອງນັບ "ເລກ" ເປັນໝວດທີ ໔ ໄວ້
ໃນ "ອັກສອນລາວ" ຕື່ມອີກ. ເລກມີ ໑໐ ຮູບ ດັ່ງນີ້:

໑	໒	໓	໔	໕	໖	໗	໘	໙	໐
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0

ການໃຊ້ "ເລກ" ມີວິທີສະເພາະ ຈຶ່ງບໍ່ກ່າວເຖິງຢູ່ໃນ
"ອັກຂຽນວິທີ" ນີ້.

ອັກສອນລາວໝວດທີ ໑

ພຍັນຊນະ

ພຍັນຊນະ ມີ ໒໗ ຕົວ ຮຽງລຳດັບຕາມປະເພນີ ດັ່ງນີ້

ກ ຂ ຄ ງ ຈ ສ ຊ ຍ ດ

ຕ ຖ ທ ນ ບ ປ ຜ ຝ ພ

ຟ ນ ຢ ຣ ລ ວ ຫ ອ ຮ

ໝາຍເຫດ:

ຕົວເຟື້ອງ ບໍ່ໃຊ້ໃນການພິມ ແຕ່ຈະໃຊ້ໃນການຂຽນ ກໍໄດ້.

ວິທີອ່ານ:

ພຍັນຊນະ ແມ່ນເຄື່ອງໝາຍໝວດນຶ່ງ ໃນ ອັກສອນ
ລາວ ສົມມຸດກັນ ອ່ານເປັນຄໍາ ດັ່ງປະກອບດ້ວຍສຣະ x ຄື:

ກໍ ຂໍ ຄໍ ງໍ ຈໍ ສໍ ຊໍ ຍໍ ດໍ ຕໍ ຖໍ ທໍ ນໍ ບໍ ປໍ ຜໍ
ຝໍ ພໍ ຟໍ ນໍ ຢໍ ຣໍ ລໍ ວໍ ຫໍ ອໍ ຮໍ

ວິທີຂຽນ:

ພຍັນຊນະທຸກຕົວມີ ຫົວ ຕົນຕົວ ແລະບາງຕົວ ກໍ່ມີ ທາງ. ເນື້ອຂຽນ ຕ້ອງຕັ້ງຕົ້ນຂຽນຢູ່ ຫົວ ກ່ອນ ແລ້ວຈຶ່ງໄປ ຫາ ຕົນຕົວ ແລະ ທາງ (ຖ້າຕົວໃດຫາກມີທາງ).

* ພຍັນຊນະທີ່ມີຫົວ ຢູ່ເທິງ ມີ ໑໔ ຕົວ ຄື:

ຂ ງ ຊ ຍ ທ ນ ບ ປ ຜ ຝ ພ ຟ ຢ ຫ.

* ພຍັນຊນະທີ່ມີຫົວ ຢູ່ລຸ່ມ ມີ ໑໒ ຕົວ ຄື:

ກ ຄ ສ ດ ຕ ຖ ມ ຣ ລ ວ ອ ຮ.

* ພຍັນຊນະທີ່ມີຫົວ ຢູ່ເຄິ່ງກາງຕົວ ມີ ໑ ຕົວ ຄື: ຈ.

* ພຍັນຊນະທີ່ມີທາງ ສູງກວ່າຕົນຕົວ ມີ ໔ ຕົວ ຄື:

ປ ຝ ຟ ຢ.

* ພຍັນຊນະທີ່ມີທາງ ຕໍ່າກວ່າຕົນຕົວ ມີ ໓ ຕົວຄື: ງ ຊ ຖ.

* ພຍັນຊນະທີ່ບໍ່ມີທາງ ມີ ໒໐ ຕົວ ຄື:

ກ ຂ ຄ ຈ ສ ຍ ດ ຕ ທ ນ ບ ຜ ພ ມ ຣ ລ ວ
ຫ ອ ຮ.

ພຍັນຊນະ ຈັດເປັນໝູ່

ພຍັນຊນະ ຈັດອອກເປັນ ໓ ໝູ່ ດັ່ງນີ້:

ໝູ່ທີ ໑: ອັກສອນກາງ ມີ ໗ ຕົວ ຄື:

ກ ຈ ດ ຕ ບ ປ ຢ ອ.

ໝູ່ທີ ໒: ອັກສອນສູງ ມີ ໖ ຕົວ ຄື:

ຂ ສ ຖ ຜ ຝ ຫ.

ໝູ່ທີ ໓: ອັກສອນຕ່ຳ ມີ ໑໓ ຕົວ ຄື:

ຄ ງ ຊ ຍ ທ ນ ພ ຟ ນ ຣ ລ ວ ຮ.

ອັກສອນຕ່ຳ ໑໓ ຕົວນີ້ ແບ່ງອອກເປັນ ໒ ໝູ່ ຄື:

ອັກສອນຕ່ຳຄູ່ ແລະ ອັກສອນຕ່ຳຄຶກ.

ອັກສອນຕ່ຳຄູ່ ເປັນຄູ່ກັນກັບອັກສອນສູງ ໖ ຕົວ ມີຄື:

ຄ ຊ ທ ພ ຟ ຮ.

ອັກສອນຕ່ຳຄຶກ ບໍ່ມີຄູ່ ມີຢູ່ ໗ ຕົວ ຄື:

ງ ຍ ນ ມ ຣ ລ ວ.

ອັກສອນຕ່ຳຄູ່ ທີ່ເປັນຄູ່ກັບອັກສອນສູງ ຜ ຕົວ	
ອັກສອນສູງ ຜ ຕົວ	ອັກສອນຕ່ຳຄູ່ ຜ ຕົວ
ຂ	ຄ
ສ	ຊ
ຖ	ທ
ຜ	ພ
ຝ	ຟ
ຫ	ຮ
ອັກສອນຕ່ຳຄືກ ທີ່ບໍ່ມີຄູ່ ງ ຕົວ	
ງ ບ ນ ນ ຣ ລ ວ	

ໝາຍເຫດ:

໑. ການຈັດພັນຊນະເປັນ ອັກສອນກາງ ອັກສອນສູງ ແລະ ອັກສອນຕ່ຳ ນີ້ ບໍ່ໄດ້ໝາຍຄວາມວ່າ ອັກສອນເຫລົ່ານີ້ ມີສຽງກາງ ສຽງສູງ ສຽງຕ່ຳ ຫລື ມີສຽງອອກຈາກຄໍ ລື້ນ ຫລືແຂ້ວ ແຕ່ຢ່າງໃດ. ຕົວຢ່າງ ເຊັ່ນ:

ການ, ນານ ... ມີສຽງບໍ່ແຕກຕ່າງກັນ

ກາດ, ສາດ ... ມີສຽງບໍ່ແຕກຕ່າງກັນ

ຜູ້ຊ່ຽວຊານທາງດ້ານພາສາ ຈະສາມາດອະທິບາຍໄດ້
ກ່ຽວກັບການຈັດລຽງອັກສອນ ຕາມສຽງເກາະກ່າຍກັນຂອງມັນ
ແລະ ເຮັດການຈັດລຽງນີ້ ເພື່ອຜົນປະໂຫຍດອັນໃດ.

໒. ການຈັດພັນຊນະອອກເປັນ ລ ໝູ່ນີ້ ແມ່ນເພື່ອ
ຈະໃຫ້ເຂົ້າໃຈໄດ້ເຖິງການປະກອບອັກສອນນຳ ແລະການໃຊ້
ອັນນະຍຸດ ໃນຂັ້ນຕໍ່ໄປ.

໓. ອັກສອນຕຳລູ່ ແມ່ນອັກສອນຕຳ ທີ່ມີຄູ່ ຢູ່ໃນໝູ່
ອັກສອນສູງ.

໔. ອັກສອນຕຳຄົກ ແມ່ນອັກສອນຕຳ ທີ່ບໍ່ມີຄູ່ ໃນໝູ່
ອັກສອນສູງ.

ອັກສອນລາວໝວດທີ ໒

ສະ

ຮູບ ທີ່ສົມມຸດເອົາເປັນ "ສະ" ນັ້ນມີຢູ່ ໒໔ ຕົວ ແບ່ງ
ອອກເປັນ ໒ ໝູ່ ໝູ່ລະ ໑໒ ຕົວ ເປັນຄູ່ໆກັນໄປ. ໝູ່ທີໜຶ່ງ
ແມ່ນ ສະສຽງສັ້ນ ຫລື ອັສສະ ແລະໝູ່ທີສອງແມ່ນ ສະ
ສຽງຍາວ ຫລື ທິຄະສະ.

ສະຖະ ໔໔ ຕົວ ແບ່ງອອກເປັນ ໑໒ ຄູ່ ດັ່ງນີ້

ສະຖະສັງສັນ	ສະຖະສັງຍາວ
ຸ (ຸ)	ຸ
ິ	ິ
ີ	ີ
ຸ	ຸ
ເຸ (ເຸ)	ເຸ
ເເຸ (ເເຸ)	ເເຸ
ໂຸ (ໂຸ)	ໂຸ
ເເຸ (ເເຸ)	ເເຸ (ເເຸ)
ເິ	ເິ
ເິງ	ເິງ
ໂວ	ໂວ
ເວ	ເວ

ໝາຍເຫດ:

໑. ສະຖະ ເປັນພຽງແຕ່ ຮູບ ສົມມຸດຂຶ້ນມາໃຊ້ກັນເທົ່າ

ນັ້ນ ຈະອອກສຽງໃນຕົວເອງບໍ່ໄດ້ ແຕ່ຈະອ່ານອອກສຽງໄດ້ ໂດຍສົມມຸດເອົາ ວ່າມີພັນຊນະ "ອ" ເປັນພັນຊນະຕົ້ນພຍາງ ຢູ່ນຳ ແລະຂຽນໃສ່ແທນບ່ອນຢູ່ຂອງເຄື່ອງໝາຍ "x" ໃນຕາ ຕະລາງເທິງນີ້ ແລ້ວຈຶ່ງອ່ານໄດ້ວ່າ ສອະ ອະ, ອາ, ອິ, ອີ, ອື, ອູ, ອູ, ເອາ, ເອ, ... ເອືອ, ເອືອ.

໒. ສ່ວນສອະທີ່ເອີ້ນວ່າ "ສອະພິເສດ" ທັງ ໔ ຕົວ ຄື: ໄx, ໃx, ະາ, ເາ ນັ້ນແມ່ນສຽງ x ະ ຫລືໄດ້ມາຈາກ ສອະ x ະ ທີ່ມີຕົວສະກົດຢູ່ນຳ ຊຶ່ງຈະໄດ້ກ່າວໄວ້ໃນພາກ ແມ່ສະກົດ ໃນຂັ້ນຕໍ່ໄປ.

ອັກສອນລາວໝວດທີ ໓ ວັນນະຍຸດ

ວັນນະຍຸດ ແມ່ນ ອັກສອນໝວດນຶ່ງ ຊຶ່ງເປັນ ເຄື່ອງ ໝາຍ ສຳລັບປ່ຽນສຽງພຍາງໄປຕາມລະບຽບຂອງ ພັນຊນະ ຕົ້ນ ກາງ ຕ່ຳ ສູງ ພຍາງຕາຍ ພຍາງເປັນ ສອະສຽງສັ້ນ ຫລື ສອະສຽງຍາວ.

ວັນນະຍຸດ ຊຶ່ງມັກເອີ້ນກັນວ່າ "ໄໝ້" ນັ້ນມີຢູ່ ໔ ຮູບ ຄື:

໑ ໒ ໓ ໔

໑	ເອີ້ນວ່າ ໄໝ້ເອກ,	ຄື ໄໝ້ທີໜຶ່ງ
໒	ເອີ້ນວ່າ ໄໝ້ໄທ,	ຄື ໄໝ້ທີສອງ
໓	ເອີ້ນວ່າ ໄໝ້ຕຣີ,	ຄື ໄໝ້ທີສາມ
໔	ເອີ້ນວ່າ ໄໝ້ຈັຕວາ,	ຄື ໄໝ້ທີສີ່

ໝາຍເຫດ:

໑. ວັນນະຍຸດ ຫລື ໄໝ້ ຕ້ອງຂຽນຢູ່ເທິງ ພຍັນຊນະ ຕົ້ນພຍາງ ສເລີ. ຕົວຢ່າງ: ບ່ອນ ບ້ານ ...

໒. ຖ້າພຍັນຊນະຕົ້ນພຍາງ ຫາກມີຮູບສຣະ ຢູ່ເທິງ ວັນນະຍຸດຫລືໄໝ້ ກໍຕ້ອງຂຽນໃສ່ທາງເທິງຂອງສຣະນັ້ນ ຫລື ຂຽນແປະໃສ່ຂ້າງຂວາຂອງສຣະເທິງນັ້ນ. ຕົວຢ່າງ: ສັ້ນ ນຶ່ງ ຕ່ຳ ເປື້ອນ ປັ້ນເຂົ້າ ...

໓. ຖ້າພຍັນຊນະຕົ້ນພຍາງ ຫາກແມ່ນ ອັກສອນນ່າ, ວັນນະຍຸດຫລືໄໝ້ ກໍຕ້ອງຂຽນໃສ່ເທິງ ພຍັນຊນະຕົວທີສອງ ສເລີ. ຕົວຢ່າງ: ສວ່າງ ຕ່ຳແຫນ່ງ ກວ້າງ ຄົ້ນຄວ້າ

ບົດທີສອງ ພຍາງ

ພຍາງ ແມ່ນສ່ຽງໜຶ່ງໃນຄໍາເວົ້າ ຈະມີຄວາມໝາຍ ຫລື ບໍ່ມີ ກໍຕາມ. ຄໍານຶ່ງອາດມີພຍາງດຽວ ຫລືຫລາຍພຍາງ ເຊັ່ນ:

ບ້ານ	ແມ່ນຄໍານຶ່ງ	ຊຶ່ງມີ	ພຍາງດຽວ
ກະຕ່າຍ	"	"	ສອງພຍາງ
ກະດັນງາ	"	"	ສາມພຍາງ
ສຸຂາພິບານ	"	"	ສີ່ພຍາງ

ໝາຍເຫດ: ຄໍາທີ່ໃຊ້ໃນກາບກອນ ຊຶ່ງພຍັນຊນະຕັ້ນພຍາງ ແມ່ນອັກສອນຈູງ ຫລືພຍັນຊນະສະກົດ ແມ່ນຕົວສະກົດພິເສດ ນັ້ນ ຈະນັບເປັນພຍາງດຽວຫລືສອງພຍາງກໍໄດ້ ສຸດແລ້ວແຕ່ ກົດລະບຽບຂອງການແຕ່ງກາບກອນ, ຕົວຢ່າງ:

ພຍາ ມີ ສອງພຍາງ (ພະ-ຍາ)

ອັຖບານ ມີ ສາມພຍາງ (ອັດ-ຖະ-ບານ)

ພ (ພະ) ແລະ ຖ (ຖະ) ແມ່ນພຍາງພິເສດ.

ວິທີປະກອບພຍາງ

ພຍາງນຶ່ງ ອາດປະກອບດ້ວຍ:

໑. ພຍັນຊນະແລະສຣະ ຊຶ່ງເອີ້ນວ່າພຍາງໃນ ແມ່ອະອາ
ຕົວຢ່າງ: ກະ ກາ ກິ ກິ ກິ ກິ ເສືອ ແລະ ໆ ...

໒. ພຍັນຊນະ ສຣະ ແລະ ພຍັນຊນະສະກົດ ເອີ້ນວ່າ
ພຍາງໃນ ແມ່ສະກົດ, ຕົວຢ່າງ: ກັກ ກາກ ກິກ ກິກ ...

໓. ພຍາງໃນ ແມ່ອະອາ ແລະ ແມ່ສະກົດ ປະກອບ
ກັບ ວັນນະຍຸດ, ຕົວຢ່າງ: ກ້າ ພີ ນ້ອງ ບ້ານ ...

ພຍັນຊນະຕົ້ນພຍາງ

ພຍັນຊນະຕົ້ນພຍາງ ໝາຍເຖິງພຍັນຊນະທີ່ຊຽນໃສ່
ແທນບ່ອນເຄື່ອງໝາຍ "x" ໃນຕາຕະລາງຂອງຮູບສຣະເບິ່ງນີ້
ແລ້ວອ່ານອອກເປັນພຍາງ. ພຍັນຊນະຕົ້ນພຍາງ ມີສອງຢ່າງ
ຄື:

໑. ພຍັນຊນະຕົ້ນພຍາງຕົວດຽວ ຄື ພຍັນຊນະທັງໝົດ
໒໗ ຕົວນັ້ນ ເປັນໄດ້ທຸກຕົວ.

໒. ພຍັນຊນະຕົ້ນພຍາງສອງຕົວ ເອີ້ນວ່າພຍັນຊນະນຳ.

ແມ່ ອະ-ອາ

ແມ່ອະ-ອາ ແມ່ນພຍາງ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍພັນຊນະຕົ້ນ ພຍາງແລະສະໃດສະນຶ່ງ ໃນໝູ່ສະຫຼັກ ໒໔ ຕົວນັ້ນ.

ສ່ວນພັນຊນະຕົ້ນພຍາງ ທີ່ປະກອບກັບ ສະພິເສດ ໄx ໃx ະາ ເົາ ນັ້ນ ກຳນົດເປັນພຍາງໃນແມ່ອະ-ອາ ຄືກັນ ດ້ວຍວ່າສະພິເສດ ມີຮູບສະເພາະຂອງມັນເອງ ເຖິງແມ່ນວ່າ ຄວາມຈິງແລ້ວ ສະພິເສດທັງສີ່ຕົວນີ້ ຈະແມ່ນສະ ະ ໃ ແມ່ສະກົດກໍຕາມ ດັ່ງຈະເຫັນໄດ້ໃນຄຳອະທິບາຍ ໃນຂັ້ນຕໍ່ໄປ.

໑. ພັນຊນະຕົ້ນພຍາງຕົວດຽວ

ຕົວຢ່າງ "ກ" ເປັນພັນຊນະຕົ້ນພຍາງໃນແມ່ອະ-ອາ

xະ ກະ	xາ ກາ
ᨗ ᨑ	ᨗ ᨑ
ᨗ ᨑ	ᨗ ᨑ
ᨗ ᨑ	ᨗ ᨑ
ᨗ ᨑ	ᨗ ᨑ
ᨗ ᨑ	ᨗ ᨑ

ແຮະ ແກະ	ແຮ ແກ
ໄຮະ ໄກະ	ໄຮ ໄກ
ເຮາະ ເກາະ	໊ ກໍ
ເຮີ ເກີ	ເຮີ ເກີ
ເຮັງະ ເກັງະ	ເຮັງ ເກັງ
ຮິວະ ຮົວະ	ຮິວ ຮົວ
ເຮືອ ເກືອ	ເຮືອ ເກືອ
ໃຮ ໃຮ ະ ເຮົາ	ໃກ ໃກ ະ ເກົາ

໒. ພຍັນຊນະຕົ້ນພຍາງສອງຕົວ

ພຍັນຊນະຕົ້ນພຍາງສອງຕົວ ເອີ້ນວ່າ ພຍັນຊນະນຳ. ພຍັນຊນະນຳ ແມ່ນພຍັນຊນະຕົ້ນພຍາງສອງຕົວ ປະກອບກັບ ສະດຽວ ໂດຍບໍ່ມີສະ ະ ຂັ້ນ ແຕ່ສະອື່ນຂັ້ນໄດ້ ເພື່ອບໍ່ໃຫ້ຫລົງໃນການອ່ານ.

ຕົວທີສອງຂອງພຍັນຊນະນຳ ມີແຕ່ອັກສອນຕຳຄືກ ທັງ ກ ຕົວເທົ່ານັ້ນ ທີ່ເປັນໄດ້ ຄື: ງ ຍ ນ ມ ຣ ລ ວ

ສະໃນພຍາງ ຈະຕ້ອງປະກອບກັບຕົວທີສອງ ຂອງ ພຍັນຊນະນຳສເມີ. ພຍັນຊນະນຳ ຈັດອອກເປັນສາມພວກ ຄື:

໑. ພຍັນຊນະປະສົມ

໒. ພຍັນຊນະຄວບ

໓. ພຍັນຊນະຈູງ

ພວກທີ ໑ ພຍັນຊນະປະສົມ

ຕົວຫ້າຂອງພຍັນຊນະປະສົມ ແມ່ນແຕ່ຕົວ "ຫ" ເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຕົວ"ຫ"ນີ້ ບໍ່ອອກສຽງ ມັນພຽງແຕ່ເຮັດໃຫ້ຕົວຫລັງອອກສຽງເປັນອັກສອນສູງເທົ່ານັ້ນ ດັ່ງນີ້:

ຂຽນຕາມບູຮານ	ຂຽນປັດຈຸບັນ	ອັກສອນຕໍ່າຄືກ
	ຫງ	ງ
ຫງ	ຫຍ	ຍ
ຫນ	ຫນ	ນ
ຫນ	ຫນ	ນ
	ຫຣ	ຣ
ຫຼ	ຫລ	ລ
	ຫວ	ວ

ໝາຍເຫດ: ຈະຂຽນແບບບູຮານຫລືແບບປັດຈຸບັນ ກໍໄດ້ຄືກັນ

ພວກທີ ໒ ພຍັນຊນະຄວບ

ພຍັນຊນະຄວບ ແມ່ນ ພຍັນຊນະຕົ້ນພຍາງສອງຕົວ
ອອກສຽງພ້ອມກັນ ແຕ່ສ່ວນຫລາຍອອກສຽງແຕ່ຕົວໜ້າທີ່ນັ້ນ.
ຕົວທີສອງ ຂອງພຍັນຊນະຄວບ ແມ່ນແຕ່ຕົວ ຣ ລ ວ ທີ່ນີ້,
ຕົວຢ່າງ: ພຣະ ຄຣູ ປລັງຕົງ ຝຣັ່ງ ກວ້າງ ຄວາຍ ...

ພວກທີ ໓ ພຍັນຊນະຈູງ

ພຍັນຊນະຈູງ ແມ່ນພຍັນຊນະຕົ້ນພຍາງສອງຕົວ ປະ
ກອບກັບສະຕິວດຽວ. ພຍັນຊນະທຸກຕົວ ນອກຈາກຕົວ "ຫ"
ແລະອັກສອນຕຳຄຶກ (ງ ຍ ນ ມ ຣ ລ ວ) ອາດເປັນຕົວໜ້າ
ຂອງພຍັນຊນະຈູງແລະພຍັນຊນະຄວບໄດ້.

ຕົວໜ້າຂອງພຍັນຊນະຈູງ ອອກສຽງຄືກັນກັບມີສະ
ຣະ ປະກອບຢູ່ນຳ ແຕ່ບໍ່ຂຽນຮູບສະ ຣະ ໃສ່.

ຕົວທີສອງແມ່ນແຕ່ອັກສອນຕຳຄຶກທັງ ໗ ຕົວເທົ່ານັ້ນ
ທີ່ເປັນໄດ້ ຄື: ງ ຍ ນ ມ ຣ ລ ວ ແລະອອກສຽງກັບສະ
ຂອງພຍາງ ເປັນກາງ ສູງ ຕ່ຳ ໄປຕາມຕົວໜ້າ ຕົວຢ່າງ:

ສນາມ (ສະ-ໜາມ), ຕລາງ (ຕະ-ລາງ),

ຕລາດ (ຕະ-ຫລາດ), ຊນະ (ຊະ-ນະ).

ຕົວຢ່າງພຍາງໃນແມ່ອະອາ ຊຶ່ງພັນຊນະຕັ້ນແມ່ນພັນຊນະນໍາ

ປະສົມ ຄວບ ຈູງ	ປະສົມ ຄວບ ຈູງ
xະ ຫງະ ກວະ ສນະ	xາ ຫງາ ກວາ ສນາ
xິ ຫງິ ກວິ ສນິ	xີ ຫງີ ກວີ ສນີ
xື ຫງື ກວື ສນື	xີ ຫງີ ກວີ ສນີ
xຸ ຫງຸ ກວຸ ສນຸ	xູ ຫງູ ກວູ ສນູ
ເxະ ເຫງະ ກເວະ ສເນະ	ເx ເຫງ ກເວ ສເນ
ເxະ ເເຫງະ ກເເວະ ສເເນະ	ເx ເເຫງ ກເເວ ສເເນ
ໄxະ ໄຫງະ ກໄວະ ສໄນະ	ໄx ໄຫງ ກໄວ ສໄນ
ເxາະ ເຫງາະ ກເວາະ ສເນາະ	ເx ເຫງ ກເວ ສເນ
ເxີ ເຫງີ ກເວີ ສເນີ	ເxີ ເຫງີ ກເວີ ສເນີ
ເxັງະ ເຫງັງະ ກເວັງະ ສເນັງະ	ເxັງ ເຫງັງ ກເວັງ ສເນັງ
ເxົະ ເຫງົະ ກເວົະ ສເນົະ	ເxົ ເຫງົ ກເວົ ສເນົ
ເxືອ ເຫງືອ ກເວືອ ສເນືອ	ເxືອ ເຫງືອ ກເວືອ ສເນືອ

ໄx ໄຫງ ໄກວ ສໄນ

ໄx ໄຫງ ໄກວ ສໄນ

ເxາ ເຫງາ ກເວາ ສເນາ

ເxາ ເຫງາ ກເວາ ສເນາ

ໝາຍເຫດ: ຂຽນແລະອ່ານ ພັນຊນະຕື້ນ "ປະສົມ" ດັ່ງນີ້:

ຂຽນ:

ເຫງະ	ເຫງ	ແຫງະ	ແຫງ	ໂຫງະ	ໂຫງ
ເຫຼງະ	ເຫຼງ	ແຫຼງະ	ແຫຼງ	ໂຫຼງະ	ໂຫຼງ
ຫເງະ	ຫເງ	ຫແງະ	ຫແງ	ຫໄງະ	ຫໄງ

ອ່ານ:

ຫງ	+	ເXະ	=	ເຫງະ
ຫງ	+	ເX	=	ເຫງ
ຫງ	+	ແXະ	=	ແຫງະ
ຫງ	+	ແX	=	ແຫງ
ຫງ	+	ໂXະ	=	ໂຫງະ
ຫງ	+	ໂX	=	ໂຫງ

ແມ່ສະກົດ

ແມ່ສະກົດທັງແປດ

ທຸກພາຍໃນແມ່ອະອາ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍສະ ໑໒ ຄູ່
ນັ້ນ ຕົ້ນພັນຊນະໃສ່ທ້າຍໄດ້. ພັນຊນະຢູ່ທ້າຍພາຍນີ້ ມີ
ຫ້າທີ່ເປັນ ພັນຊນະສະກົດ ຫລືຕົວສະກົດ ຫລືແມ່ສະກົດ.

ພັນຊນະສະກົດມີ ກູ ຕົວ ຄື: ກ ງ ຍ ດ ນ ບ ມ ວ
ພາຍໃຕ້ຊຶ່ງມີພັນຊນະສະກົດ ຈຶ່ງໄດ້ຊື່ວ່າ ແມ່ສະກົດທັງ-ກູ.

ຕົວສະກົດພິເສດ

ຢູ່ກາງຄຳຊຶ່ງມີຫລາຍພາຍ ໃຊ້ຕົວສະກົດພິເສດ ແບນ
ຕົວສະກົດທັມມະດາ ໄດ້.

ສະກົດພິເສດ ແບນ ສະກົດ ກ ໄດ້ ມີ: ຂ ຄ

ສະກົດພິເສດ ແບນ ສະກົດ ດ ໄດ້ ມີ: ຈ ສ ຊ ຕ ຖ ຫ

ສະກົດພິເສດ ແບນ ສະກົດ ນ ໄດ້ ມີ: ຣ ລ

ສະກົດພິເສດ ແບນ ສະກົດ ບ ໄດ້ ມີ: ປ ພ ຟ

ສະກົດພິເສດ ອອກສຽງສະກົດທັມມະດາ ສຳລັບພຍາງ
ທົ່ວໄປ ແລະອອກສຽງດັ່ງປະກອບກັບສະ ະ ແຕ່ບໍ່ມີຮູບ
ສະ ະ ຢູ່ນຳ ຊຶ່ງເອີ້ນວ່າ ພຍາງພິເສດ.

ຕົວຢ່າງ: ສຸຂວິທຍາ ອ່ານ ສຸກ-ຂະ-ວິດ-ທະ-ຍາ
ອາຊການ ອ່ານ ອາດ-ຊະ-ການ

ໝາຍເຫດ:

໑. ໃນກົດລະບຽບຂອງການແຕ່ງກາບກອນ ຈະນັບສະກົດພິ
ເສດ ຊຶ່ງອອກສຽງສະ ະ ຕົ້ນເປັນພຍາງນຶ່ງອີກນັ້ນ ກໍໄດ້.

໒. ພຍາງຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍສະພິເສດ ໄຂ ໃຂ ະາ ເາ ນັ້ນ
ຈະຕົ້ມພັນຊຸນະສະກົດໃສ່ທ້າຍອີກ ບໍ່ໄດ້.

໓. ໃນບາງຄຳ ຕົວສະກົດທັມມະດາ ກ ຍ ນ ມ ນີ້ ໃຊ້ຄືກັນ
ກັບຕົວສະກົດພິເສດກໍໄດ້ ແລະອອກສຽງ ະ ນຳ. ຕົວຢ່າງ:

ເອກອາດ	ອ່ານ	ເອກ-ກະ-ອາດ
ອະພັຍໂທດ	"	ອະ-ພັຍ-ຍະ-ໂທດ
ຄຸນພາບ	"	ຄຸນ-ນະ-ພາບ
ປະຖົມເຣີກ	"	ປະ-ຖົມ-ມະ-ເຣີກ

ສຣະໃນແມ່ສະກົດ

ພຍາງໃນແມ່ອະອາ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍສຣະ ໑໒ ຄູ່ ນັ້ນ
ມີພັນຊນະສະກົດໄດ້ທຸກພຍາງ ແລະຊຽນໃສ່ບ່ອນເຄື່ອງໝາຍ
"+"

ເມື່ອມີຕົວສະກົດ ມີສຣະ ໑໐ ຕົວ ທີ່ປ່ຽນຮູບ ແຕ່ບໍ່
ປ່ຽນຊື່ ດັ່ງຈະເຫັນໄດ້ໃນຕາຕະລາງ ຕໍ່ໄປນີ້.

ឥតវិបាកសេសសល់

ສຽງສັ້ນ		ສຽງຍາວ	
ບໍ່ມີຕົວສະກົດ	ມີຕົວສະກົດ	ບໍ່ມີຕົວສະກົດ	ມີຕົວສະກົດ
(ໄx ໃx xາ xາ)	ັ+		
xະ	ັ+	xາ	xາ+
ິ	ິ+	ີ	ີ+
ຶ	ຶ+	ື	ື+
ຸ	ຸ+	ູ	ູ+
ເxະ	ັ້+	ເx	ເx+
ແxະ	ັ້+	ແx	ແx+
ໄxະ	ັ້+ ັ+	ໄx	ໄx+
ເxາະ	ັອ+	ັ	xອ+
ເື	ເື+	ເື	ເື+
ເັງະ	ັງ+	ເັງ	xງ+
ຶອະ	ັອ+	ຶອ	xອ+
ເືອ	ເືອ+	ເືອ	ເືອ+

ໝາຍເຫດ:

໑. ັ+, ເັ+, ແັ+, ໄັ+ ຫລື ັ+, ັອ+, ຂອ+, ັງ+, ຂງ+, ັວ+, ຂວ+ ແມ່ນ ສະ ຂະ ເຂະ ໄຂະ ເຂາະ ັ ເັງະ ເັງ ັວະ ັວ ເມື່ອມີພັນຊະສະກົດ ແລ້ວ ເອີ້ນວ່າ "ສະ ... ສະກົດ".

໒. ໄັ ແມ່ນ "ສະ ໄຂະ ສະກົດ" ເມື່ອແມ່ນຕົວ ບ ຫລື ວ ສະກົດ.

໑. ແມ່ ອັກ: ກ ສະກົດ

ຕົວສະກົດພິເສດ ຂ ຄ ຢູ່ກາງຄຳ ໃຊ້ແທນຕົວສະກົດ ກ ໄດ້

ສຳລັບ ສຽງສັ້ນ	ສຳລັບ ສຽງຍາວ
ັກ	າກ
ິກ	ີກ
ຶກ	ືກ
ຸກ	ູກ
ເັກ	ເກ
ແັກ	ແກ
ົກ	ໂກ
ັອກ	າອກ
ເືັກ	ເືກ
ັງກ	າງກ
ັອກ	າອກ
ເືັອກ	ເືັອກ

ໝາຍເຫດ:

໑. ຄົນສ່ວນຫລາຍ ມັກເອີ້ນ ັກ, ະາກ, ິກ, ັກ, ... ເືອກ, ເືອກ ວ່າເປັນ ສະັກ, ສະາກ, ສະິກ, ສະະິກ, ... ສະເືອກ, ສະເືອກ.

ທາງທີ່ຖືກ ໃຫ້ເອີ້ນຊື່ເດີມຂອງສະ ເຊັ່ນ:

ັກ ແມ່ນ ສະ ະ ສະກົດ ກ (ະ ປ່ຽນເປັນ ັ)

ິກ ແມ່ນ ສະ ໄະ ສະກົດ ກ (ໄະ ປ່ຽນເປັນ ິ)

໒. ໃຫ້ລະວັງການວາງ ສະເບິງແລະສະລ່ມ, ຖ້າ ວາງບໍ່ແມ່ນບ່ອນ ກໍເປັນຄຳອື່ນໄປ ເຊັ່ນ:

ັກກ ແມ່ນ ກ ສະ ິວະ ສະກົດ ກ
(ິວະ ປ່ຽນເປັນ ັວ ເນື້ອມິຕົວ ກ ສະກົດ)

ກັກ ແມ່ນ ກວ ສະ ະ ສະກົດ ກ
(ະ ປ່ຽນເປັນ ັ ເນື້ອມິຕົວ ກ ສະກົດ)

໒. ແມ່ ອັງ: ງ ສະກົດ

ສຳລັບ ສຽງສັ້ນ	ສຳລັບ ສຽງຍາວ
ັງ	າງ
ິງ	ີງ
ຶງ	ືງ
ຸງ	ູງ
ັ້ງ	ເາງ
ແັງ	ແາງ
ິງ	ໄາງ
ັອງ	າອງ
ເືອງ	ເື້ອງ
ັງງ	າງງ
ັ່ງ	າ່ງ
ເື້ອງ	ເື້ອງ

ໝາຍເຫດ:

໑. ພັນຊນະ ໆ ແມ່ນ ອັກສອນຕຳຄຶກ ໃຊ້ເປັນ ຕົວ
ທີສອງຂອງພັນຊນະນຳ ທັງໃຊ້ເປັນພັນຊນະສະກົດ ໃນແມ່
໋ຯງ ອີກດ້ວຍ.

໒. ໃຫ້ລະວັງການຂຽນສະ ໃນພາຍາ ຖ້າບໍ່ຂຽນແມ່ນ
ບ່ອນ ກໍ່ອ່ານເປັນຢ່າງອື່ນໄດ້. ຕົວຢ່າງ:

ເທິງ ແມ່ນ ພັນຊນະຕົ້ນ ຫ ສະ ເໂ ສະກົດ ໆ

ເທງີ ແມ່ນ ພັນຊນະຕົ້ນ ຫງ ສະ ເໂ

ເສິງ ແມ່ນ ພັນຊນະຕົ້ນ ສ ສະ ເໂ ສະກົດ ໆ

ເສງີ ແມ່ນ ພັນຊນະຕົ້ນ ສງ ສະ ເໂ (ອ່ານ ສະ-ເທງີ)

ໝ. ແມ່ ອັຍ: ຍ ສະກົດ

ສຳລັບ ສຽງສັ້ນ	ສຳລັບ ສຽງຍາວ
ໄຍ ໃຍ ັຍ	າຍ
ືຍ	ີຍ
ືືຍ	ືືຍ
ຸຍ	ຸຍ
ເັຍ	ເຍຍ
ແັຍ	ແຍຍ
ໄັຍ	ໄຍຍ
ອັຍ	ອຍຍ
ເອີຍ	ເອີຍ
ອັງຍ	ອງຍ
ອ້ຍ	ອຍຍ
ເອື້ອຍ	ເອື້ອຍ

ໝາຍເຫດ:

໑. ສະພິເສດ ໄໄ ໃໄ ແມ່ນ ສຽງ ຂະ ສະກົດ ຍ.

໒. ຮູບ ງ ໃຊ້ປະສົມເປັນ ສະ ເັງ (ເັງ) ແລະ ສະ ເັງ (ເງ) ທີ່ນັ້ນ.

໓. ຈະຊຽນ ພຍັນຊນະ ຍ ແທນ ສະ ເັງ (ເງ+)
ເຊັ່ນ: "ເສຍ, ສຍງ" ຈະອ່ານວ່າ "ເສັງ, ສຽງ" ນັ້ນ ບໍ່ໄດ້.

໔. ແມ່ ອັດ: ດ ສະກົດ

ຢູ່ກາງຄຳ ມີສະກົດພິເສດ ຈ ສ ຊ ຕ ຖ ບ ສະກົດ
ແທນ ດ ໄດ້.

ສຳລັບ ສຽງສັ້ນ	ສຳລັບ ສຽງຍາວ
ັດ	າດ
ິດ	ີດ
ຶດ	ືດ
ຸດ	ູດ
ັດ	າດ
ັດ	າດ
ິດ	ີດ
ັອດ	າອດ
ເຶດ	ເືດ
ັງດ	າງດ
ັວດ	າວດ
ເື້ອດ	ເື້ອດ

ໝາຍເຫດ:

໑. ສະກົດພິເສດ ຢູ່ກາງຄໍາ ບໍ່ໄດ້ກ່ຽວກັບ ເຄົ້າມູນ
ຂອງຄໍາ ແຕ່ຢ່າງໃດ ຫາກແມ່ນວິທີຂຽນຕາມສຽງຂອງພາສາ
ລາວ ໂດຍສະເພາະ.

໒. ຄໍາເວົ້າ ຈະແມ່ນ ວັຈນານຸກົມ ບັນຍັດການຂຽນໄວ້.

໕. ແມ່ ອັນ: ນ ສະກົດ

ຢູ່ກາງຄຳ ມີສະກົດພິເສດ ໑ ໒ ສະກົດແທນ ນ ໄດ້.

ສຳລັບ ສຽງສັ້ນ	ສຳລັບ ສຽງຍາວ
ັນ	ານ
ິນ	ີນ
ຶນ	ືນ
ຸນ	ູນ
ັ້ນ	່ານ
ື້ນ	ື້ນ
ົນ	ໄນ
ັອນ	ອນ
ື້ນ	ື້ນ
ັຽນ	ຽນ
ັວນ	ວນ
ື້ອນ	ື້ອນ

ໝາຍເຫດ:

໑. ພັນຊນະ ນ ແມ່ນ ອັກສອນຕຳຄຶກ ໃຊ້ເປັນຕົວ
ທີສອງຂອງພັນຊນະນຳ ທັງໃຊ້ເປັນພັນຊນະສະກົດໃນແມ່
ຊັ້ນ ອີກດ້ວຍ.

໒. ໃຫ້ລະວັງການຂຽນສະໃນພາຍາງ ຖ້າບໍ່ແມ່ນບ່ອນ
ກ່ອນເປັນຢ່າງອື່ນໄດ້ ຕົວຢ່າງ:

ເທີນ ແມ່ນ ພັນຊນະຕັ້ນ ຫ ສະ ເຮີ ສະກົດ ນ

ເຫນີ ແມ່ນ ສອງພາຍາງ: ເຫ - ນີ

ຕົ. ແມ່ ອັບ: ບ ສະກົດ

ຢູ່ກາງຄໍາ ມີສະກົດພິເສດ ປ ພ ຟ ສະກົດແທນ ບ ໄດ້

ສໍາລັບ ສຽງສັ້ນ	ສໍາລັບ ສຽງຍາວ
ັບ	າບ
ິບ	ີບ
ຶບ	ືບ
ຸບ	ູບ
ັ້ບ	າບ
ແັບ	ແາບ
ົບ	ໂາບ
ັອບ	າອບ
ເິບ	ເີບ
ັງບ	າງບ
ັວບ	າວບ
ເືອບ	ເືອບ

ຕົວຢ່າງ ສະກົດພິເສດ:

ສຸຂວິທຍາ	(ສຸກ-ຂະ-ວິດ-ທະ-ຍາ)
ອັຄມະເຫສີ	(ອັກ-ຄະ-ມະ-ເຫ-ສີ)
ສຸຈຣິດ	(ສຸດ-ຈະ-ຫຣິດ)
ອາສດອນ	(ອາດ-ສະ-ດອນ)
ອາຊການ	(ອາດ-ຊະ-ການ)
ອັຕໂນມັດ	(ອັດ-ຕະ-ໂນ-ມັດ)
ອັຖບານ	(ອັດ-ຖະ-ບານ)
ຈິຕວິທຍາ	(ຈິດ-ຕະ-ວິດ-ທະ-ຍາ)
ສັຣເສີນ	(ສັນ-ຣະ-ເສີນ)
ພິລເມືອງ	(ພິນ-ລະ-ເມືອງ)
ອຸປກອນ	(ອຸບ-ປະ-ກອນ)
ອິພຍົບ	(ອິບ-ພະ-ຍົບ)
ອັຟການິສຕັງ	(ອັບ-ຟະ-ກາ-ນິດ-ສະ-ຕັງ).

໗. ແມ່ ອັມ: ມ ສະກົດ

ສຳລັບ ສຽງສັ້ນ	ສຳລັບ ສຽງຍາວ
ຂໍ້	ຂາມ
ຂັ້ມ	ຂີ້ມ
ຂຶ້ນ	ຂື້ນ
ຊຸມ	ຊູມ
ເຂັ້ມ	ເຂມ
ແຂ້ມ	ແຂມ
ໂຂ້ມ	ໂຂມ
ຂ້ອມ	ຂອມ
ເຂິມ	ເຂີມ
ຂ້ຽມ	ຂຽມ
ຂ້ວມ	ຂວມ
ເຂື່ອມ	ເຂືອມ

ឃ្លាបង្កើត:

໒. ພາງປະກອບດ້ວຍ ສະພິເສດ ໄຊ ໃຊ ກໍາ ເຟົາ
ຈະມີພັນຊນະສະກົດຕື່ມອີກ ບໍ່ໄດ້.

໗. ແມ່ ເອົາ (ັວ): ວ ສະກົດ

ສຳລັບ ສຽງສັ້ນ	ສຳລັບ ສຽງຍາວ
(ັວ) ເົາ	າວ
ົວ	ົວ
ຶວ	ຶວ
ຸວ	ຸວ
ັ້ວ	ເຸວ
ແັວ	ແຸວ
ໄັວ	ໄຸວ
ັອວ	າອວ
ເື້ວ	ເື້ວ
ັງວ	າງວ
ັວວ	າວວ
ເື້ອວ	ເື້ອວ

ໝາຍເຫດ:

໑. ແມ່ນແທ້ ຂະ ສະກົດ ວ ຄວນຂຽນ ັວ ແຕ່ຮູບນີ້
ບໍ່ໃຊ້ໃນພາສາລາວ ຈຶ່ງໃຊ້ສະພິເສດ ເຟົາ ແບນ.

໒. ຂວ ຕົວ ວ ທີ່ນຶ່ງແມ່ນສະ ັວ, ຕົວ ວ ທີ່
ສອງ ແມ່ນຕົວສະກົດ.

໓. ງ ຍ ນ ມ ວ ແມ່ນພັນຊນະຕຳຄຶກ ໃຊ້ເປັນຕົວ
ທີ່ສອງຂອງພັນຊນະນຳ ແລະໃຊ້ເປັນພັນຊນະສະກົດ ອີກ
ດ້ວຍ.

ສະນັ້ນ ຈຶ່ງລະວັງການວາງສະ ໃຫ້ຖືກຕາມສຽງ ຊຶ່ງ
ປະສົງ.

ບົດທີສາມ ວັນນະຍຸດ

*****XXXX*****

ພຍາງ ໃນແມ່ອະອາແລະໃນແມ່ສະກົດ ມີບໍ່ພໍກັບສຽງ
ໃນພາສາເວົ້າ ຈຶ່ງໄດ້ໃຊ້ວັນນະຍຸດຫລືໄມ້ໝາຍສຽງ ຕື່ມອີກ.

ວັນນະຍຸດຫລືໄມ້ (ໄມ້ໝາຍສຽງຫລືໄມ້ຜັນສຽງ) ນັບ
ເຂົ້າເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງ ແມ່ອັກຂຣະ.

ວັນນະຍຸດ ມີ ໔ ຮູບ ຄື:

ᨀ ᨆ ᨇ ᨈ

ເອກ ໄທ ຕຣີ ຈັຕວາ

ວັນນະຍຸດນີ້ ເວົ້າກັນອີກຊື່ໜຶ່ງວ່າ "ໄມ້" ຄື: ໄມ້ເອກ
(ເນັ້ງ), ໄມ້ໄທ (ສອງ), ໄມ້ຕຣີ (ສາມ), ໄມ້ຈັຕວາ (ສີ່).

ກົດລະບຽບໃນການໃຊ້ ວັນນະຍຸດ

໑. ການໃຊ້ ວັນນະຍຸດ ມີກົດລະບຽບ. ຕ້ອງເບິ່ງວ່າ:

ກ. ພຍາງ ແມ່ນພຍາງຕາຍ ຫລືພຍາງເປັນ

ຂ. ພຍັນຊນະຕັ້ນພຍາງ ແມ່ນອັກສອນ ກາງ ສູງ ຫລືຕ່ຳ

ຄ. ສຣະ ແມ່ນສຽງສັ້ນ ຫລືສຽງຍາວ.

໒. ວັນນະຍຸດ ຂຽນໄວ້ເທິງພື້ນຊຸນະຕົ້ນພຍາງສເມີ. ຖ້າພື້ນຊຸນະຕົ້ນພຍາງ ແມ່ນອັກສອນນຳ ໃຫ້ຂຽນວັນນະຍຸດ ໃສ່ເທິງຕົວທີສອງ.

ພຍາງຕາຍ

ແມ່ອະ	ແມ່ອາ	ແມ່ອັກ	ແມ່ອັດ	ແມ່ອັບ
ຸ	າ	ັກ າກ	ັດ າດ	ັບ າບ
ິ	ີ	ິກ ີກ	ິດ ີດ	ິບ ີບ
ື	ື	ືກ ືກ	ືດ ືດ	ືບ ືບ
ຸ	ູ	ຸກ ູກ	ຸດ ູດ	ຸບ ູບ
ເຸ	ເ	ເັກ ເກ	ເັດ ເດ	ເັບ ເບ
ແຸ	ແ	ແັກ ແກ	ແັດ ແດ	ແັບ ແບ
ໄຸ	ໄ	ໄກ ໄກ	ໄດ ໄດ	ໄບ ໄບ
ເຸ	ໍ	ັອກ ະອກ	ັອດ ະອດ	ັອບ ະອບ
ເື	ເື	ເືກ ເືກ	ເືດ ເືດ	ເືບ ເືບ
ເັງ	ເັງ	ັງກ ັງກ	ັງດ ັງດ	ັງບ ັງບ
ື່	ື່	ັວກ ັວກ	ັວດ ັວດ	ັວບ ັວບ
ເືອ	ເືອ	ເືອກ ເືອກ	ເືອດ ເືອດ	ເືອບ ເືອບ

ລະບຽບທີ ໑. ພຍາງຕາຍຊຶ້ງພຍັນຊນະຕັ້ນ ແມ່ນອັກ
ສອນກາງແລະສອນສິ້ນ ໃຊ້ວັນນະຍຸດໄດ້ແຕ່ໄມ້ ັ (ໄມ້ຕຣີ).

ຕົວຢ່າງ: ເກາະ ເກົາະ - ກັກ ກືກ
ກ້ອດ ກື້ອດ - ກົບ ກືບ

ລະບຽບທີ ໒. ພຍາງຕາຍຊຶ້ງພຍັນຊນະຕັ້ນ ແມ່ນອັກ
ສອນກາງແລະສອນຍາວ ໃຊ້ວັນນະຍຸດໄດ້ແຕ່ໄມ້ ັ (ໄມ້ໄທ).

ຕົວຢ່າງ: ກາກ ກ້າກ - ກາດ ກ້າດ - ກາບ ກ້າບ

ລະບຽບທີ ໓. ພຍາງຕາຍຊຶ້ງພຍັນຊນະຕັ້ນ ແມ່ນອັກ
ສອນສູງຫລືອັກສອນຕ່ຳ ໃຊ້ວັນນະຍຸດບໍ່ໄດ້ ເພາະທັງສອງ
ໂຮມກັນ ມີສຽງໄດ້ທັກັນກັບອັກສອນກາງ.

ຕົວຢ່າງ: ສະ ຊະ ສັກ ຊັກ - ສາກ ຊາກ
ສັດ ຊັດ - ສາດ ຊາດ
ສັບ ຊັບ - ສາບ ຊາບ

ພຍາງເປັນ

ແມ່ອະ ແມ່ອາ	ແມ່ ອັງ	ແມ່ ອັຍ
		ໄx ໃx
າ	ັງ າງ	ັຍ າຍ
ີ	ິງ ິງ	ິຍ ິຍ
ື	ຶງ ືງ	ຶຍ ືຍ
ູ	ຸງ ູງ	ຸຍ ູຍ
ເ	ັ້ງ ເງ	ັ້ຍ ເຍ
ແ	ັ້ງ ແງ	ັ້ຍ ແຍ
ໄ	ົງ ໄງ	ົ້ຍ ໄຍ
ໍ	ັ່ງ ັງ	ັ່ຍ ັຍ
ເື	ື້ງ ເືງ	ື້ຍ ເືຍ
ເັງ	ັ້ງ ັງ	ັ້ຍ ັຍ
ົວ	ັ່ງ ັງ	ັ່ຍ ັຍ
ເືອ	ື້ງ ເືງ	ື້ຍ ເືຍ

ແມ່ ອັນ	ແມ່ ອັນ	ແມ່ ອ້ອ (ເຂົາ)
	ຂ້າ	
ຂັນ ຂານ	ຂັນ ຂານ	ເຂົາ ຂາວ
ຂົນ ຂົນ	ຂົນ ຂົນ	ເຂົວ ຂົວ
ຂືນ ຂືນ	ຂືນ ຂືນ	ເຂືວ ຂືວ
ຊຸນ ຊຸນ	ຊຸນ ຊຸນ	ຊວ ຊວ
ເຂັນ ເຂນ	ເຂັນ ເຂນ	ເຂ້ວ ເຂວ
ແຂັນ ແຂນ	ແຂັນ ແຂນ	ແຂ້ວ ແຂວ
ຂົນ ໄຂນ	ຂົນ ໄຂນ	ໄຂ້ວ ໄຂວ
ຂ້ອນ ຂອນ	ຂ້ອນ ຂອນ	ຂ້ອວ ຂອວ
ເຂິນ ເຂີນ	ເຂິນ ເຂີນ	ເຂື່ວ ເຂື່ວ
ຂ້ຽນ ຂຽນ	ຂ້ຽນ ຂຽນ	ຂ້ຽວ ຂຽວ
ຂ້ອນ ຂວນ	ຂ້ອນ ຂວນ	ຂ້ວວ ຂວວ
ເຂືອນ ເຂືອນ	ເຂືອນ ເຂືອນ	ເຂື່ອວ ເຂື່ອວ

ລະບຽບ ທີ ໔.- ພາຍາງເປັນຊຶ່ງພຍັນຊນະຕັ້ນ ແມ່ນ
ອັກສອນກາງ ໃຊ້ວັນນະຍຸດ x̣ (ເອກ), x̣̌ (ໂຫ), x̣̌̌ (ຕຣີ),
x̣̌̌̌ (ຈັຕວາ) ໄດ້ທັງສີ່ໄມ້.

ຕົວຢ່າງ: ບໍ່ ບໍ່ ບໍ່ ບໍ່ ບໍ່

ລະບຽບ ທີ ໕. ພາຍາງເປັນຊຶ່ງພຍັນຊນະຕັ້ນ ແມ່ນ
ອັກສອນສູງຫລືອັກສອນຕ່ຳ ໃຊ້ວັນນະຍຸດ x̣ (ເອກ) ແລະ x̣̌ (ໂຫ) ໄດ້ສອງໄມ້ ທີ່ນີ້.

ຕົວຢ່າງ: ອັກສອນສູງ: ສາ ສ່າ ສ້າ
ອັກສອນຕ່ຳ: ຊາ ຊ່າ ຊ້າ

ພາສາລາວ ມີ ກຸ ສຽງ

ເມື່ອ ພຍາງຕາຍ ພຍາງເປັນ ພຍັນຊນະຕັ້ນສູງ ພຍັນຊນະຕັ້ນກາງ ພຍັນຊນະຕັ້ນຕໍ່າ ສຣະສັ້ນ ສຣະຍາວ ແລະ ວັນນະຍຸດ ໂຮມເຂົ້າກັນແລ້ວ ພາສາລາວມີ ກຸ ສຽງ ຄື: ພຍາງຕາຍສອງສຽງ ແລະ ພຍາງເປັນຫ້າສຽງ.

ຕົວຢ່າງ:	ພຍາງຕາຍ	ພຍາງເປັນ					
	ເບາະ	ເບ້າະ	ບໍ່	ບໍ່	ບໍ່	ບໍ່	ບໍ່
ສົມສັກ	ເສາະ	ເຊາະ	ຊໍ່	ສໍ່	ຊໍ່	ສໍ່	ຊໍ່

ໝາຍເຫດ:

ພຍັນຊນະຕັ້ນສູງແລະພຍັນນະຕັ້ນຕໍ່າ ໃສ່ໄມ້ x (ເອກ) ມີສຽງຄ້າຍກັນ ແຕ່ບາງທີຄວາມໝາຍຕ່າງກັນ ເຊັ່ນ:

ສໍ່ ໝາຍຄວາມວ່າ ເອົາຄວາມຂອງຜູ້ນຶ່ງ ໄປເວົ້າໃຫ້ຜູ້ອື່ນຟັງ (ສັບສໍ່).

ຊໍ່ ໝາຍຄວາມວ່າ ເປັນເລົ່າຂຶ້ນເມື່ອເບິ່ງ (ຊໍ່ດອກໄມ້)

ຫນຶ່ງ ຫລື ຫນຶ່ງ ໝາຍຄວາມວ່າ ຈຳນວນ ໑ ແຕ່ບໍ່
ແມ່ນ ສ່ຽງລາວ.

ນຶ່ງ ໝາຍຄວາມວ່າ ຈຳນວນ ໑ ນີ້ຈຶ່ງແມ່ນ ສ່ຽງລາວ.

ບົດພິເສດ

໑. ເຄື່ອງໝາຍ

໑. ເຄື່ອງໝາຍກ່ຽວກັບວັກ

ການຂຽນພາສາລາວ ບໍ່ມີເຄື່ອງໝາຍວັກ. ຄຳເວົ້າ ຂຽນ ຕິດໆກັນໄປ. ຖ້າຈະໝາຍວັກກໍມີແຕ່ຍະຄຳ ທ່ານ. ຕໍ່ມາຈຶ່ງໃຊ້ ເຄື່ອງໝາຍວັກ.

ເຄື່ອງໝາຍວັກ ມີ:

໑) , ເອີ້ນວ່າ "ຈຸດ" ໃຊ້ໝາຍຂຶ້ນວັກນ້ອຍ ຫລືຂຶ້ນ ຄຳເວົ້າໃນປໂຍກ.

໒) ; ເອີ້ນວ່າ "ຈຸດເມັດ" ໃຊ້ໝາຍຂຶ້ນວັກ ໃຫຍ່ໃນ ປໂຍກ.

໓) . ເອີ້ນວ່າ "ເມັດ" ໃຊ້ຂຽນໄວ້ທ້າຍປໂຍກ ບອກ ວ່າປໂຍກນັ້ນ ສຸດແລ້ວ.

໒. ເຄື່ອງໝາຍກ່ຽວກັບຄຳເວົ້າ

໑) ໆ ເອີ້ນວ່າ "ຊ້າຄວາມ" ຂຽນໄວ້ທ້າຍຄຳ ເພື່ອໃຫ້
ອ່ານຄຳນັ້ນສອງເທື່ອ ເຊັ່ນ: ມາໄວໆ ອ່ານວ່າ ມາໄວໄວ.

໒) " ເອີ້ນວ່າ "ລະ" ຂຽນໄວ້ກ້ອງຄຳ ເພື່ອໃຫ້ອ່ານ
ຄືຄຳທີ່ຢູ່ເທິງ ດັ່ງນີ້: ມ້າ ຕົວນຶ່ງ ໒໐.໐໐໐ ກີບ
ຄວາຍ " ໓໐.໐໐໐ "

໓) ຯລະ ເອີ້ນວ່າ "ເກາະລະ" ໃຊ້ໝາຍວ່າ ຍັງມີຄວາມ
ອື່ນໆອີກ ເຊັ່ນ: ປາທີ່ຂ້ອຍຮູ້ຈັກມີ ປາດຸກ ປາຄໍ່ ຯລະ

໔) ... ເອີ້ນວ່າ "ເມັດລະ" ມີຄວາມໝາຍ ຄືກັນກັບ
ຯລະ (ເກາະລະ)

໕) - ເອີ້ນວ່າ "ຂີດຕໍ່" ຫລື "ຂີດຂຶ້ນ" ເຊັ່ນ:
ສັນຍາຝຣັ່ງ-ລາວ ແມ່ນຂີດຕໍ່
ໝູ-ໜາ-ເປັດ-ໄກ່ ແມ່ນຂີດຂຶ້ນ.

໖) _ ເອີ້ນວ່າ "ຂີດກ້ອງ" ໃຊ້ຂີດກ້ອງຄຳ ເພື່ອເຕືອນ
ວ່າຄຳນັ້ນ ມີຄວາມສຳຄັນ ເຊັ່ນ:
ພຸດສາສນາ ແມ່ນ ຄຳສັ່ງສອນຂອງພຣະພຸດເຈົ້າ.

ກ) ? ເອີ້ນວ່າ "ໝາຍຖາມ" ບອກວ່າແມ່ນ ຄວາມ
ຖາມ. ພາສາລາວມີຄຳຖາມໃນຕົວ ເຊັ່ນ: ແມ່ນຫຍັງ ໄປໃສ
ແຕ່ດຽວນີ້ມັກຂຽນ ແມ່ນຫຍັງ? ໄປໃສ?

ກູ) ! ເອີ້ນວ່າ "ອັສຈັນ" ໝາຍຄວາມອັສຈັນ ຕົ້ນຕົ້ນ
ເຊັ່ນ: ໄທ!

ລ) " " ເອີ້ນວ່າ "ໄຂແລະອັດ ເລັບຊ້ອນ" ໃຊ້ຂຽນ
ກ່ອນແລະລຸ່ນ ຂໍຄວາມສຳຄັນ ຫລືຍົກມາຈາກບ່ອນອື່ນ ເຊັ່ນ:
ອັດທັມມະນູນບັນຍັດວ່າ "ພຸທສາສນາ ເປັນສາສນາຂອງປະ
ເທດ".

໑໐) () ເອີ້ນວ່າ "ໄຂແລະອັດ ວົງເລັບ" ໝາຍວ່າ
ຖ້ອຍຄຳທີ່ຢູ່ໃນວົງເລັບ ບໍ່ຢູ່ໃນປໂຍກ ຕົວຢ່າງ:
ບ້ານເກີນ (ແຂວງວຽງຈັນ) ມີ ບໍ່ເກືອ.

໑໑) : ເອີ້ນວ່າ "ສອງເມັດ" ໃຊ້ແທນ "ຄື" ຫລື
"ເຊັ່ນ" ຕົວຢ່າງ: ສະຂ້ອຍມີປາ ຄື ປາດຸກ ປາຄໍ່ ປາເຊັງ.
ສະຂ້ອຍມີປາ : ປາດຸກ ປາຄໍ່ ປາເຊັງ.

໒. ຄຳໃຊ້ສຣະ ໃx (ໄມ້ມ້ວນ)

ຄຳປະກອບສຣະ ໃx ມີ ໓໐ ຄຳ ດັ່ງນີ້:

໑. ໃກ້ (ໃກ້ຄຽງ)
໒. ໃຄ (ຫົວສີໃຄ)
໓. ໃຄ່ (ເຮັດໜ້າໃຄ່, ໃຄ່ພອງ)
໔. ໃຄ່ (ມັກໃຄ່ປາຖນາ)
໕. ໃຄ້ (ປີໃຄ້ ປີກຸນ)
໖. ໃງ່ (ຂີ້ໃງ່ ຂີ້ຝຸ່ນ)
໗. ໃຍ່ (ໄປນຳກັນໃຍ່ງ)
໘. ໃດ (ຜູ້ໃດ, ອັນໃດ)
໙. ໃຕ (ຕັບໃຕ)
໑໐. ໃຕ້ (ຫົດໃຕ້)
໑໑. ໃບ (ໃບໄມ້, ໃບຕອງ)
໑໒. ໃບ້ (ຄົນໃບ້, ບ້າໃບ້)
໑໓. ໃຈ (ຫົວໃຈ, ໃຈໄມ້)
໑໔. ໃຈ້ (ປີໃຈ້ ປີຊວດ)
໑໕. ໃສ (ນ້ຳໃສ)

໑໕. ໃສ (ໄປໃສ?)
 ໑໖. ໃສ່ (ເອົາໃສ່)
 ໑໗. ໃສ້ (ປີໃສ້ ປີນະເສັງ)
 ໑໘ ໃຊ້ (ບໍ່ໃຊ້ວ່າ)
 ໒໐. ໃຊ້ (ຄົນໃຊ້)
 ໒໑. ໃຍ (ໃຍບົວ, ຫ່ວງໃຍ)
 ໒໒. ໃນ (ໃນເຮືອນ)
 ໒໓. ໃພ້ (ສາວໃພ້)
 ໒໔. ໃຜ (ແມ່ນໃຜ)
 ໒໕. ໃຫ້ (ເອົາໃຫ້, ໃຫ້ການ)
 ໒໖. ໃຮ່ (ສະເພາະໃຮ່ນາ)
 ໒໗. ໃຫຍ່ (ຜູ້ໃຫຍ່)
 ໒໘. ໃໝ (ປັບໃໝ)
 ໒໙. ໃໝ່ (ປີໃໝ່ລາວ)
 ໓໐. ໃຫລ (ນອນໃຫລ)

ຄໍາອື່ນນອກຈາກ ໓໐ ຄໍານີ້ ໃຊ້ສຳລັບ ໄx (ໄມ້ນາຍ).

໓. ຟ້ອງຄໍາແລະຢາຍຄໍາ

໑. ຟ້ອງຄໍາ:

ຟ້ອງຄໍາ ແມ່ນເວົ້າກັບປາກວ່າຄໍານັ້ນ ມີຈັກພຍາງ ແລະ ພຍາງນຶ່ງປະກອບດ້ວຍ ພັນຊນະຕື້ນ ສຣະ ສະກົດ ແລະ ວັນນະຍຸດ ຢ່າງໃດ

ຕົວຢ່າງ:

ເມືອງ - ໃຫ້ວ່າ ມ ເຮືອ ງ ເມືອງ

ບ້ານ - ໃຫ້ວ່າ: ບ າ ບາ ນ ບານ ັ ບ້ານ

໒. ຢາຍຄໍາ:

ຢາຍຄໍາແມ່ນການຈຳແນກຄໍາ ດ້ວຍການຂຽນວ່າ ຄໍານັ້ນ ມີຈັກພຍາງ ແລະ ພຍາງນຶ່ງປະກອບດ້ວຍຫຍັງແດ່

ຕົວຢ່າງ:

ຄໍາ	ພຍາຍ	ພ.ຕັ້ງ	ສຣະ	ສະກົດ	ວັນນະຍຸດ
ບ້ານ	໑	ບ	າ	ນ	້
ກະຕ່າຍ	໒				
	ກະ	ກ	ະ		
	ຕ່າຍ	ຕ	າ	ຍ	'
ຣັຖບານ	໓				
	ຣັຖ	ຣ	້ (ະ)	ຖ	
	ຖ	ຖ	ບໍ່ມີ		
	ບານ	ບ	າ	ນ	
ສເນີ	໒				
	ສ	ສ	ບໍ່ມີ		
	ເນີ	ນ	ເ		

- ຈົບ -

ປຶ້ມນີ້ພິມໂດຍ ສົມສັກ ວົງວານິດ

ດ້ວຍ ຊຸດອັກສອນລາວ ລາວ-ວັນນະສັກ ເບີ-໕

ສົມສັກ-ການພິມ ແຊນດີເອໄກ, ຄາລິຟໍເນຍ, ວັນທີ ໓໐ ເມສາ ໑໙໙໖

ອັກຂຣະວິທີ

ຮັບຮອງ ໂດຍ ຣາຊບັນດິຕສະພາລາວ

ໃນທີ່ປະຊຸມສະໝັດຊາ ຄັ້ງທີສາມ ສຶກປີ ໑໙໗໑
(ແຕ່ວັນທີ ໔ ທາ ໑໐ ພຶສຈິກາ ໑໙໗໑)

ເພື່ອຄັດຕິດຈົດໝາຍບັນທຶກ ເລກທີ ລລງ/ຮບສ
ລົງວັນທີ ໑໐/໑໑/໑໙໗໑

ຄນະກັມມະການບໍຣິຫານ ຣາຊບັນດິຕສະພາ
ເຊັ່ນ:

- ປະທານ : ທ່ານ ສິມຈິນ ປີແອ ງິນ
ຮອງປະທານ : ພຍາ ບໍຣິຫານສຶກສາ (ບົງ ສຸວັນນະວົງ)
ກັມມະການ : ພຍາ ເດຊາປະສິດ (ໄຕ ແກ້ວຫລວງໂຄດ)
ກັມມະການ : ທ່ານ ເກື້ອງ ປະທຸມຊາດ
ກັມມະການ : ນາງພຍາ ບຸນຊູ ຊຸນະນິກອນ.